

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра суспільно-гуманітарних наук

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедрою _____ О.М. Максимець

«__» _____ 2018 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ПОЛІТОЛОГІЯ»

Для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр»
зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(на основі повної загальної середньої освіти)

факультет економіки та бізнесу

2018– 2019 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Політологія» для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» зі спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування» -Мелітополь, ТДАТУ, 2018. -15с.

Розробник: Морарь М.В. професор, д.політ.н.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри суспільно-гуманітарних наук

Протокол № 1 від «   » серпня 2018 року

Завідувач кафедри

_____ О.М. Максимець
(підпис) (ініціали та прізвище)

Схвалено методичною комісією факультет економіки та бізнесу зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» ОС «Бакалавр»

Протокол № 1 від «__» _____ 2018 року

Голова _____
(підпис) (ініціали та прізвище)

1 ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<u>денна форма навчання</u> (денна або заочна)	
Кількість кредитів 3	Галузь знань: <u>07 Управління та адміністрування</u> (шифр і назва)	<u>Обов'язкова</u> (обов'язкова або вибіркова)	
Загальна кількість годин – 90 годин	Спеціальність: <u>072 «Фінанси, банківська справа та страхування»</u> (шифр та назва)	Курс	Семестр
Змістових модулів – 2		2-й	1-й
Тижневе навантаження: - аудиторних занять 2 год. - самостійна робота студента 4 год.	Ступінь вищої освіти: <u>«Бакалавр»</u>	Вид занять	Кількість годин
		Лекції	16 год.
		Лабораторні заняття	-
		Практичні заняття	14 год.
		Семінарські заняття	-
		Самостійна робота	60 год.
		Форма контролю: <u>диференційований залік</u> (екзамен або диференційований залік)	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчального курсу - полягає у вивченні та освоєнні політологічних знань, концепцій з метою впровадження їх у своїй професійній, громадській та політичній діяльності.

Завдання дисципліни «Політологія», полягають в наступному: студенти мають опанувати сутність теорії і методології політичної науки, набути навичок соціальної діяльності та поведінки, самостійної наукової роботи. Досліджувати гострі суспільні питання політичної влади, політичної системи, політичних режимів. Курс має сприяти розвитку політичного мислення майбутніх спеціалістів.

Предмет курсу - політичні відносини і процеси в суспільстві.

Місце дисципліни в структурно-логічній схемі:

Після вивчення дисциплін: «Історія України», «Філософія», «Психологія».

У результаті вивчення дисциплін студент повинен

знати:

- становлення, утвердження та розвиток світової політологічної науки та в сучасній Україні, зокрема;
- сутність, взаємозв'язок, складові політичної системи суспільства, в якій держава є основним суб'єктом політичної влади;
- тенденції розвитку політичних систем, політичних партій, сучасного політичного процесу, світової політики й міжнародних відносин;
- основні критерії політичного режиму, як державного устрою, зокрема сучасного політичного режиму;
- сутність і особливості застосування політичних технологій та антитехнологій в умовах соціально-політичного та економічного розвитку суспільства.

вміти:

- самостійно аналізувати наукову літературу;
- осмислювати політичні явища й процеси, орієнтуватися в них;
- здійснювати пошук інформації через бібліотечні фонди, комп'ютерні системи інформаційного забезпечення, періодичну пресу;
- застосовувати отримані знання на практиці й у професійній діяльності.

Всі згадані вимоги повною мірою стосуються й процесу викладання та засвоєння основ соціології — науки (навчальної дисципліни), що вивчає суспільство і сприяє утвердженню погляду на нього, як на взаємопов'язане ціле.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1: «Політична система: структура, елементи»

Тема 1. Політологія як наукова теорія

Сутність і зміст політичного життя суспільства. Політика як окрема сфера суспільної діяльності та об'єкт досліджень.

Політологія як наука. Місце та роль політології у системі навчальних дисциплін соціально-гуманітарного напрямку, її зв'язок із суспільними науками. Закономірності, категорії та методи політології як науки. Функції політології.

Зростання ролі політичних знань у житті сучасного суспільства. Формування нової системи політичної освіти в Україні.

Взаємозв'язок політології з іншими соціальними науками.

Тема 2. Політична влада

Генезис та сутність влади. Аспекти влади. Структура влади: суб'єктності, ресурси, різновиди. Ресурси влади: економічні, соціальні, культурно-інформаційні, силові. Основні концепції політичної влади. Політична влада: сутність, характерні ознаки.

Форми та механізм політичної влади. Аксиоми державної влади.

Легітимність політичної влади. Типи, ознаки легітимності влади. Принцип поділу влади. Взаємодія влади і права.

Тема 3. Політична система суспільства

Політична система і її роль та значення в політичному житті суспільства. Структура політичної системи: держава, партії, громадські організації та рухи. Взаємозв'язок політичної системи з іншими сферами суспільного життя. Суть та структура політичної системи суспільства. Характеристика основних компонентів політичної системи.

Функції політичної системи. Типологія політичних систем. Політична система України. Проблеми переходу від командно-бюрократичної, тоталітарної політичної системи до демократичної системи на Україні. Основні тенденції розвитку політичної системи в сучасних умовах України.

Тема 4. Держава і суспільство

Держава як основний політичний інститут політичної системи суспільства. Проблеми виникнення та визначення ролі держави в історії політичної думки.

Місце і роль держави в політичній системі сучасного світу. Основні типи, структура і функції держави.

Основні форми правління: монархія (абсолютна, конституційна, парламентська, дуалістична, теократична); республіка (парламентська, президентська та змішана).

Основні форми устрою: унітарна, федерація, конфедерація.

Правова політика держави. Суть та характерні риси правової держави в Україні.

Змістовий модуль 2: «Політичний процес»

Тема 5. Сутність та функціонування політичних партій

Історичні умови виникнення політичних партій. Поняття політичного руху. Розуміння суті політичної партії, причини її виникнення. Функції і ознаки політичних партій. Типологія політичних партій і партійних систем.

Особливості розвитку багатопартійної системи в Україні. Проблеми формування політичних блоків і об'єднань на Україні. Періоди (етапи) багатопартійної системи України.

Виконання українськими партіями своїх прямих політичних функцій. Представництво інтересів через посередництво партій в Україні.

Тема 6. Політична еліта і політичне лідерство

Поняття та головні теорії політичної еліти. Структура, функції та механізми рекрутування еліти. Різновиди елітних груп у сучасному суспільстві. Механізми рекрутування еліти: система гільдій та антрепренерська. Шляхи легітимації політичної еліти. Динаміка еліти: „циркуляція” та обмін еліт.

Еліта влади. Політична елітарність депутатського корпусу України.

Феномен лідерства в світовій науковій традиції. Лідерство як категорія політології. Соціальна роль, функції та механізми формування політичного лідерства. Типології політичного лідерства.

Тема 7. Ідеологія та політика

Сутність ідеології, її взаємодія з політикою. Функції ідеології. Політичні цінності. Ознаки політичних цінностей. Політичний і правовий нігілізм.

Характеристика ідейно-політичних сил різного спектра.

Сучасні політичні ідеології. Лібералізм і неолібералізм. Консерватизм і неоконсерватизм. Різновиди неоконсерватизму. Соціалізм і сучасна соціал-демократія. Марксистська концепція соціалізму. Фашизм і неофашизм.

Тема 8. Вибори та виборчі

Виборча система: поняття, основні типи. Мажоритарна, пропорційна та змішана система. Виборчий процес і виборча кампанія. Сучасні проблеми демократичності виборів. Висування та реєстрація кандидатів. Формування виборчих комісій. Контроль за результатами голосування і підрахунком голосів. Фінансування виморочних кампаній.

Виборчі технології. Інформаційно-аналітичне забезпечення виборчої кампанії. Технологія конструювання іміджу кандидата.

Тактичні технології у виборчих кампаніях. Конкурентна боротьба у виборчому процесі.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Номер тижня	Вид занять	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість				балів
			годин				
			лк	лаб	сем. (пр.)	СРС	
Змістовий модуль 1. Політична система: структура, елементи.							
1	Лекція 1	Політологія як наукова теорія	2	-	-	-	-
	Самостійна робота 1	Політологія як наукова теорія	-	-	-	4	1
2	Практичне заняття 1	Політологія як наукова теорія	-	-	2	-	3
	Самостійна робота 2	Підготовка до практичного заняття 1	-	-	-	4	1
3	Лекція 2	Політична влада	2	-	-	-	-
	Самостійна робота 3	Політична влада	-	-	-	4	1
4	Практичне заняття 2	Політична влада	-	-	2	-	9
	Самостійна робота 4	Підготовка до практичного заняття 2	-	-	-	4	2
5	Лекція 3	Політична система суспільства	2	-	-	-	-
	Самостійна робота 5.	Політична система суспільства	-	-	-	4	1
6	Практичне заняття 3.	Підготовка до практичного заняття 3	-	-	2	-	9
	Самостійна робота 6.	Українська література XIX ст	-	-	-	4	1
7	Лекції 4	Держава і суспільство	2	-	-	-	-
	Самостійна робота 7	Держава і суспільство	-	-	-	4	1
8	Практичне заняття 4	Держава і суспільство	-	-	2	-	9
	Самостійна робота 8	Підготовка до практичного заняття 4. Підготовка до ПМК 1	-	-	-	4	2

	ПМК 1	Підсумковий контроль за змістовий модуль 1	-	-	-	-	10
Всього за змістовий модуль 1 - 48 год.			8	-	8	32	50
Змістовий модуль 2. Політичний процес.							
9	Лекція 5	Сутність та функціонування політичних партій	2	-	-	-	-
	Самостійна робота 9	Сутність та функціонування політичних партій	-	-	-	4	1
10	Практичне заняття 5	Сутність та функціонування політичних партій	-	-	2	-	10
	Самостійна робота 10	Підготовка до практичного заняття 5	-	-	-	4	1
11	Лекція 6.	Політична еліта і політичне лідерство	2	-	-	-	-
	Самостійна робота 11.	Політична еліта і політичне лідерство	-	-	-	4	2
12	Практичне заняття 6	Політична еліта і політичне лідерство	-	-	2	-	10
	Самостійна робота 12	Підготовка до практичного заняття 6	-	-	-	4	1
13	Лекція 7	Ідеологія та політика	2	-	-	-	-
	Самостійна робота 13.	Ідеологія та політика	-	-	-	4	1
14	Практичне заняття 7.	Ідеологія та політика	-	-	2	-	10
	Самостійна робота 14	Підготовка до практичного заняття 7	-	-	-	4	2
15	Лекція 8	Вибори та виборчі системи	2	-	-	-	-
	Самостійна робота 15.	Вибори та виборчі системи.	-	-	-	4	2

		Підготовка до ПМК2					
	ПМК 2	Підсумковий контроль за змістовий модуль 2					10
Всього за змістовий модуль 2 – 42 год.			8	-	6	28	50
Диференційований залік							
Всього з навчальної дисципліни 48 + 42= 90 год.							100

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ №1

1. Термін «політика» з'явився...
2. Політика, як діяльність виникла в умовах:
3. Предметом політології ...
4. Сукупність матеріальних і організаційних засобів тиску та насильства (відкритого та прихованого) – це...
5. Політик – це особа, яка професійно здійснює діяльність у:
6. Політична наука як самостійна сфера знань виникає на рубежі:
7. Оберіть найбільш повне трактування політології:
8. Яка із наведених дефініцій найбільш точно відповідає поняттю «стабільна політика»:
9. Полягає у констатації політичних проблем та їх оцінці, визначення бажаності певного стану справ. Це визначення якої з функцій політології?
10. Перша школа політичної науки виникла у:
11. Оберіть найбільш повне трактування політики:
12. Міжнародний колоквіум з політичних наук (Париж, 1948 р.) рекомендував включити курс політології для вивчення в системі вищої освіти як:
13. Політологія як самостійна навчальна дисципліна почала формуватися в другій половині...
14. Об'єктом політології є...
15. До якої гілки влади належить Кабінет Міністрів?
16. Яким терміном в політології називають владу знатної, привілейованої групи?
17. Що на думку О. Тоффлера не є найвагомим джерелом влади?
18. Яка з названих рис не є атрибутом політичної влади:
19. За формою правління – влада церкви...
20. Хто виділив три типи легітимності влади – традиційний, харизматичний, раціонально-легальний?
21. Легітимність політичної влади це...
22. За формою правління – влада натовпу...
23. Тимократія – це влада...

24. Політична влада – це...
25. Реляціоністська концепція розглядає владу як...
26. Формально-юридична законність встановленої влади...
27. Яка із концепцій влади характеризує її як здатність досягнення поставлених цілей?
28. Харизматичний тип влади, це коли...
29. В Україні влада на сучасному етапі характеризується як:
30. Обґрунтовує положення про те, що держава – це результат історичного розвитку сім'ї; тому абсолютна влада монарха є продовженням влади батька в сім'ї.
31. Держава, за якої верховна суверенна влада цілком зосереджена в центрі, а складові не мають ознак політико-державної самостійності, а є тільки адміністративно-територіальними одиницями, є...
32. У парламентських республіках фактичним центром здійснення державної влади є:
33. Виберіть із даних визначень держави найбільш точне:
34. Соціальна держава на відміну від правової передбачає:
35. Конфедерація – це:
36. Хоча керівник уряду офіційно не є головою держави, реально він – перша особа у політичній ієрархії. Це опис якої республіки?
37. Хто є автором терміна «держава»?
38. Федеративна держава на відміну від унітарної децентралізованої передбачає:
39. Яке з цих суджень розкриває зміст президентської форми правління?
40. Яка з концепцій походження держави говорить: «Держава результат не божественної волі, а угоди між людьми»?
41. Союзна держава, територія якої складається з державних утворень, наділених юридичною і певною політичною самостійністю – це...
42. «Близьку загибель тієї держави, де закон не має сили і перебуває під владою» передбачав...
43. Централізована унітарна держава на відміну від децентралізованої передбачає:
44. Скільки мов на території України мають статус державної?
45. За формою державного устрою Україна є...
46. Марксистська концепція походження держави стверджує:
47. До державних виконавчих структур не відносять...
48. Україна за формою державного правління сьогодні є:
49. Коли діючі політичні угруповання («партії») виступали у формі тимчасових об'єднань:
50. Партійна система, при якій існує декілька партій, причому одна із них у продовж тривалого часу перемагає на виборах і самостійно формує уряд, це:
51. Партії впливових людей, котрі мають авторитет і можуть розраховувати на підтримку. Ідеологізовані досить слабо, більшою мірою керуються

- виборчим прагматизмом. До таких партій відносять Республіканську та Демократичну партії США. Це опис якого з типів партій?
52. На позитивний імідж партії в сучасній демократичній політичній системі найбільше впливає:
53. Коли виникли прототипи сучасних політичних партій?
54. Партійна система, при якій є наявним багато маловпливових та нечисленних партій, це:
55. Підбір та висунення кадрів як для самої партії, так і для інших організацій. Це опис якої з функцій політичних партій?
56. З'ясування, формування і обґрунтування інтересів великих суспільних груп. Це опис якої з функцій політичних партій?
57. Підбір та висунення кадрів як для самої партії, так і для інших організацій. Це опис якої з функцій політичних партій?
58. Даним партіям не властивий інститут фіксованого членства, вони активізуються насамперед у період передвиборчої кампанії. До таких партій відносяться:
59. Назвіть характерну ознаку українських партій:
60. Організована частина суспільства, члени якої об'єднуються з метою вибороти владу в державі і утримати її це:

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ №2

1. Яка із сучасних політичних сил світу пройшла усі три етапи генези партій?
2. Яка із функцій партії виражає її політичну суть?
3. Формування уряду на основі коаліції багатьох партій є ознакою партійної системи:
4. Яка із українських політичних сил сьогодення за своїм політичним темпераментом є ультра правою?
5. Уявна багатопартійність характерна для:
6. Яке із суджень розкриває сенс харизматичного лідерства?
7. Еліта на відміну від інших соціальних груп:
8. На думку якого мислителя політична історія є постійною циркуляцією еліт – «лисів» і «левів»?
9. Хто відкрив «залізний закон» олігархічних тенденцій?
10. Ситуативна концепція пропонує розгляди лідера...
11. Політична еліта на відміну від адміністративної еліти:
12. Хто автор концепції про три типи політичного лідерства (традиційного, харизматичного, раціонально-легального)?
13. Визначте рису непритаманну «закритій еліті»:
14. Політична еліта України на початку державотворення формувалася переважно із вихідців:
15. Яка із перерахованих ознак характеризує популістського лідера?

16. Визначте рису непритаманну «відкритій політичній еліті»:
17. Повільна модернізація України спричинена насамперед:
18. Люди очікують від лідерів вироблення оптимального політичного курсу, що відповідає ситуації, яка склалася у суспільстві. Це опис якої функції політичного лідерства?
19. Який із названих принципів відповідає ідеології фашистської партії:
20. Поняття «ідеологія» у науковий обіг уперше ввів:
21. 81.Вчення і теорії, які стверджують ідеал суспільного устрою, заснованого на суспільній власності в її різноманітних формах, відсутності експлуатації, справедливому розподілі матеріальних благ і духовних цінностей в залежності від затраченої праці, на основі соціально-забезпеченої свободи особистості, це:
22. Християнсько-демократична ідеологія – це різновид:
23. Основоположником анархізму вважають:
24. Політична та ідеологічна течія, яка об'єднує прихильників парламентського ладу, вільного підприємництва, демократичних свобод, це:
25. Хто є основоположником комуністичної ідеології?
26. Політична ідеологія, яка орієнтується на збереження, підтримання існуючих форм економічного, соціального, політичного життя, традиційних духовних цінностей, це:
27. Ідеологія консерватизму надає перевагу інтересам:
28. Характерними рисами вчення про анархізм не є:
29. Хто є основоположником соціал-демократичної ідеології?
30. Які з названих цінностей властиві лібералізму?
31. Хто з філософів вважається засновником консерватизму?
32. Які із названих цінностей належать до соціал-демократичної ідеології?
33. Які з названих цінностей властиві консерватизму?
34. Дати визначення поняттю «Вибори»:
35. Мажоритарна система не передбачає вибори:
36. Особи, які балотуються, обираються безпосередньо виборцями – це...
37. Типи виборчих систем:
38. Вибори до місцевих органів влади – це:
39. «Абсентеїзмом» називається:
40. Всі громадяни України беруть участь у виборах на рівних засадах, кожен виборець має один голос – це...
41. В якому судженні присутні ознаки змішаної виборчої системи:
42. Мажоритарні системи можуть бути:
43. Виборцем чи кандидатом може стати лише той, хто прожив в даній місцевості (країні) не менше встановленого законом терміну – це:
44. Вибори представницьких органів місцевого самоврядування в Україні у 2010 році проходили в рамках виборчої системи:
45. Дати визначення поняттю «Виборча система»:

46. Яка із названих ознак є атрибутом пропорційної преференційної виборчої системи:
47. Вибори до Верховної ради України у 2012 р. проходили в рамках виборчої системи:
48. Політика знищення етнічних груп, дії, що здійснюються із наміром ліквідувати повністю чи частково якусь етнічну, національну, расову чи релігійну групу як таку
49. Етнонаціональна політика – це...
50. Національні меншини – це ...
51. Світогляд та ідеологія притаманні нечисленним корінням народам та етнічним меншинам...
52. Хто першим висунув тезу: «Україна для українців»?
53. Яким терміном характеризують ненависть індивідів до інших етносів, людей іншої національності?
54. Етнополітична спільнота, що має спільну територію, політичну культуру, економічну, правову та політичну системи:
55. Сфера суспільного життя в поліетнічних державах:
56. Форма реалізації права на самовизначення, яка передбачає об'єднання народів (націй) в межах однієї держави – це...
57. Статус України як нейтральної держави закріплений у:
58. Який із факторів найбільше забезпечує успіх України на шляху євроінтеграції:
59. Яка геополітична стратегія передбачає заборону на розміщення іноземних військових баз:
60. Пріоритетним методом вирішення спірних міжнародних проблем на сьогодні є:

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Гелей С.Д. Політологія: Навч. Посіб. / С.Д. Гелей, С.М. Рутат – 7-ме вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – 415 с.
2. Піча В.М. Політологія / В.М. Піча, Н.М. Хома // Навч. посібник. – Львів, 2004.
3. Матвеев С.А. Политология [Текст] : учеб. пособие / С. А. Матвеев, Л. С. Буланенко, С. А. Михеев. - 3-е изд. - Харьков : Одиссей, 2002. - 336 с.
4. Політологія / За заг. ред. І. С. Дзюбка, К. М. Лемківського. – К., 2001.
5. Політологія: Підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. зал. / М.І. Панов (керівн. авт. кол.), Л.М. Герассіна, В.С. Журавський та ін.. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Концерн „Видавничий Дім „Ін Юре”, 2005. – 520 с.
6. Політологія: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За ред.. О.В. Бабкіної, В.П. Горбатенко. – К.: Видавничий центр „Академія”, 2002. – 528 с. (Альма-матер).
7. Цюрупа, М. В. Основи сучасної політології [Текст] : підручник / М. В. Цюрупа, В. С. Ясинська. - К. : Кондор, 2009. - 349 с.

Допоміжна

8. Бебик В.М. Політологія для політика і громадянина: [Монографія] / В.М. Бебик. – К.: МАУП, 2003. 424 с.
9. Брегеда А. Ю. Основи політології: Навч. посібник / А.Ю. Брегеда. – Вид. 2-ге, перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2000. – 312 с.
10. Горлач М. І. Політологія: наука про політику: підручник [для студ. вищ. навч. закл.] / Горлач М. І., М. І. Грибан, В. Г. Кремень — К.: Центр учбової літератури, 2009. — 840 с.
11. Малкин Е. Политические технологии / Е.Малкин, Е.Сучков. – М.: Русская панорама, 2006. – 680 с.
12. Положення про самостійну роботу студентів ТДАТУ – Мелітополь, 2006 – 12 с.
13. Соловьев А.И. Политология: Политическая теория, политические технологии: учебник для студентов вузов / А.И. Соловьев. – М.: Аспект Пресс, 2003.
14. Пугачев В.П. Введение в политологию: Учебник для студентов вузов / В. П. Пугачев, А. И. Соловьев. – 4-е изд., перераб. и доп. – М.: Аспект-Пресс, 2005. – 477 с.
15. Сурмин Ю.П. Теория социальных технологий: Учеб. Пособие / Ю.П. Сурмин, Н.В. Туленков . – К.: МАУП, 2004. – 608 с.: ил. – Библиогр. в конце части.
16. Семке Н.М. Модульний курс [Текст] : навч. Посіб / Н.М. Семке. – Х. : Торсінг плюс, 2009. – 384 с.

7. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

17. Наукова бібліотека ТДАТУ <http://www.tsatu.edu.ua/biblioteka/>
18. Бібліотека М. Лермонтова, пл. Перемоги, 1.
19. Офіційне інтернет-представництво Президента України
<http://www.president.gov.ua/>.
20. Верховна Рада України <http://www.rada.kiev.ua> .
21. Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua/>.
22. Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
<http://www.mon.gov.ua>, www.osvita.com.
23. Джерела Інтернет: [http://book.li.org.ua.](http://book.li.org.ua), [http://st.zu.edu.ua.](http://st.zu.edu.ua),
[http://www.humanities.edu.ru.](http://www.humanities.edu.ru), <http://readbookz.com/cat/32.html>,
<http://www.lib.ua-ru.net/katalog/1461.html>
24. Користування навчально-інформаційним порталом ТДАТУ
www.nip.tsatu.edu.ua
25. Сайт кафедри <http://logic.tsatu.edu.ua/>